

Tova Mozard porträtterar sargade amerikaner i periferin

Konstnären Tova Mozard är aktuell med utställningen I love Russ. Cyril Hellman har följt henne i flera månader från Gotland till Stockholm.

**Plats: Tova Mozards hem i Liljeholmen, Gotland, Hornstull. Åt (Liljeholmen): Pasta pomodore.
Drack: Amarone della Valpolicella.**

Just nu pågår konstnärens och regissörens Tova Mozards utställning *I Love Russ* på Cecilia Hillström Gallery i Stockholm.

Videoverket om Russ – en ensam, åldrad statist i Hollywood som här visas på tre skärmar och hade sin urpremiär på fem skärmar i våras i Köpenhamn.

Det är en surrealistisk, konstig och inte sällan obehaglig värld som visas i Mozards bilder och filmer. Men i Tovas konst finns även fascination för amerikanska seriemördare, ett bedagat Hollywood samt sydstaternas musikaliska, mytiska världar.

För mig lever hon med och i sin konst utan att för den sakens skulle bli narcissistisk som säg Arvida Byström eller självmedveten som Cindy Sherman. Det är snarare tvärtom. I Mozards konst finns en sårbarhet och utsatthet. En rädsla som i sin tur skapar mod i och med att den övervinns av att hon gång på gång utsätter sig själv i filmer och bilder oavsett om hon själv är huvudperson eller använder sig av ett objekt som hon speglar sig i.

Objekten för Tovas konst är inte sällan äldre sargade män i periferin.

Dessa är inte sällan äldre sargade män i periferin som Russ i det aktuella videverket eller geniförklarade konstnärer som hennes granne Jan Håfströms, författaren Stig Larsson och tyska skådespelaren Udo Kier. I all hennes konst tycker jag mig se hennes framlidne far. Död i en, enligt Mozard, avsiktlig heroinöverdos.

När jag i maj möter uppe henne hos hennes klippare vid Hornstull och påpekar mina tankar kring förlusten av hennes pappa som när Mozard var fjorton år dog i vad hon kallar en avsiktlig överdos heroin.

– Det är märkligt att du är den första som påtalade att du kunde se att allt jag gör verkade kretsa kring förlusten av min pappa som säger det. Folk har väl varit för rädda att säga eller skriva detta om min konst i recensioner.

Hon sitter här med olika klippare i fullt arbete med två långfilmer. Filmen Smålands (arbetstitel) om hennes pappa som görs på den feministiska producenten Stina Gardells produktionsbolag Mantaray Film, samt den kommande långfilmen om Russ.

Några veckor senare hämtar jag upp Tova Mozard hemma i Liljeholmen. Jag är nyss hemkommen från Köpenhamn där jag för första gången sett *I Love Russ*. Här i Liljeholmen på en kulle i en liten röd trevåningsfastighet i tegel bor hon. I huset bor allt från välkända konstnärer till utländska gästkonstnärer.

Tova Mozard i sitt hem tillsammans med sin kompis och kameraman Jonas. Foto: Cyril Hellman.

Hos Mozard på nedre botten springer ofta grannar, medarbetare, assistenter, hundar och familjemedlemmar ut och in. Hos närmaste grannen spelas det in ett matprogram med en kock i elegant kyparklädsel och Salvador Dali-mustasch. Denna dag känns det som att befinna sig i någon av hennes kortfilmer. Idag är hennes mamma textilkonstnären Eva Mozard på besök. Hon pratar livfullt om sig själv och sin kommande utställning på Almgren sidenväveri & museum på Södermalm.

Tova hyser en närmast besatthet för Elvis Presley. I hennes hem finns Elvis överallt; på tallrikar, dockor, planscher, foton placerade närmast likt altare, (i köket med ett stort kors bredvid porträttet ovanför matbordet).

Tova hyser en närmast besatthet för Elvis Presley. I hennes hem finns Elvis överallt; på tallrikar, dockor, planscher, foton placerade likt altare.

Jag minns att både jag och min dotter i sjuårsåldern var närmast lika besatta av Elvis, men det gick över. Min teori är att barn älskar Elvis och Michael Jackson inte enbart för att de var bra artister med bra lättillgänglig, musik utanför att de är superfreaks med stulna ungdomar.

– Elvis var ju ett offer, säger Mozard och pekar på fotot ovanför köksbordet. Jag gillar offer och jag gillar de som höjer sig över sitt offerskap. Elvis gav sin själ åt att ge folket vad de ville ha. Han visste någonstans vart de barkade men på något sätt var det värt

mer än att bara existera. Jag tycker om det extrema och det extrema finns i många av de där karaktärerna. Sedan är det ju inte så att jag kan hitta Elvis Presley eller Jim Morrison men jag kan hitta mina egna karaktärer på gatan i Los Angeles, som statisten Russ.

Din pappa var musiker och konstnär. Var det han som introducerade dig för Elvis?

-Ja, pappa och farmor. Jag tror att ingen av oss tre klarade att av ge hjälp åt varandra. Då blev Elvis någon som man i USA använder sig av istället för Jesus. Det är egentligen jättebanalt. Jag vill använda mig av det banala, som klichéer, för att skapa något intressant. För att peka på var uttryck och längtan efter att bli sedd kommer ifrån.

Jag ber henne berätta om *Stora scenen*. Ett videoverk från 2011, som blev hennes hyllade genombrott. Ett samtal på Dramatens Stora scen mellan Mozard, hennes mamma och mormor tillsammans med terapeut. De sitter vitmålade i ansiktena med ryggarna mot en tom salong.

-Det var ett spontant samtal utan manus. Det fanns saker jag ville få fram mellan oss tre generationer. På något sätt är vi alla väldigt frispråkiga men kom aldrig fram till varför det var så svårt att mötas vilket i sin tur ledde till att det alltid varit så mycket bråk och missförstånd i min barndom. Det var ganska uppenbart att orsaken var min morfars självmord och sedan min pappas självmord. Vi alla var tre generationer ensamma kvinnor som ärvde varandras skit.

Eftersom vi satt med ett oberoende vittne kunde vi framför allt lyssna på varandra vilket medförde att man inte försökte hävda sig eller kände sig osedd. Det medförde att ens egen sorg inte var större än någon annans sorg. Det blev någon form av rening och vi kunde zooma ut från det där.

Nylonstrumporna på huvudet för även tankarna till brottslingar.

-Det var inte tanken men så kanske man kan tänka. Så är det ju också. Man känner sig lite som en brottsling när man varit utsatt och berövad något i livet, lite skyldig liksom. Jag tror också det är därför som jag är så intresserad av brott och mord. Det finns en diagnos som heter Remembering a Murdering I didn't commit – den går ut på att man har en känsla av att ha gjort någonting men man kommer inte riktigt ihåg vad det var.

Vi talar om utställningen *The Mismade Girl* (efter delvis verklighetsbaserade James Ellroys roman *Black Dahlia* som kopplade samman mordet på författarens mor) från 2020.

- Elizabeth Short var en sådan där person som man har hört så mycket om. En dag i Los Angeles bestämde jag mig för att åka till mordplatsen där hon hittades. För att känna hur det känns. Jag åkte dit mitt i natten. De hade byggt ett hus vid mordplatsen och jag kände inget speciellt. Men så bestämde jag mig i alla fall för att ta en bild innan jag åkte hem, säger Mozard och tar karaffen och håller upp ett glas vatten.

Tova Mozard, *Channeling Elizabeth Short*, 2020, pigment print, walnut frame, museum glass, 103 x 128 cm. Courtesy Cecilia Hillström Gallery.

Hon ser betänksam ut och fortsätter:

-Jag kände mig ensam på något sätt och jävligt äcklad över att jag skulle sätta mig på hennes plats. Skämdes. Vem tror jag att jag är? Det kändes pajigt och töntigt. Sedan tänkte jag att jag gör det utan att tänka bara och en morgon på väg till flygplatsen stannade jag bara bilen. Sprang ut i nattlinne till den där platsen exakt var hon hittades styckad i två delar. Jag tog en enda bild med självutlösare. Jag gick in i någon känsla där jag nästan transcenderade. Som om jag upplevde att jag kände henne där på platsen. Efteråt sa en kompis "vet du att i morse när du åkte dit var det samma datum som hon mördades", Tova skrattar lätt och blickar generat ner i tallriken och fortsätter:

-Jag fotade också huset som beboddes av han som man tror mördade henne. En läkare vars son var polis som avslöjade sin pappa i en bok han skrev om honom. Han pekar ut honom som mördaren. Den där läkaren umgicks med surrealistiska konstnärer som Man Ray och var allmänt konstintresserade. Det var också en lustig stämning runt det där huset.

Till samma utställning gjorde du även kortfilmen *The Mismade Girl*. Där lät du ett äldre par som jobbat som illusionister i LA sedan 60-talet såga itu dig i det

klassiska tricket. Att såga itu din kropp blev ett avslut efter fotot från mordplatsen?

-Ja för mig hänger de här två verken ihop. Jag kan göra den här mixen av true crime dokumentär och ett självporträtt där jag sätter in mig i någon annans historia. Det är som bilden jag som ung i Berlin tog med skådespelaren Udo Kier. Han framstår som en slags stand in för en pappafigur eller förövare som står och håller mig runt axlarna. Här blev det också som att det här trollkarlsparet blev som några föräldrar som skulle stycka och sätta ihop mig fast det bara var ett trick. Det blev ett sätt att prata om mig själv, blanda fiktion och verklighet. Ett försökt att komma åt en abstrakt, svår känsla av att inte känna sig hel. Vilja bli ihopsatt och vilja fly från det där och inte vilja titta på sig själv och inse att man känner så. Det är väl därför jag använder mig av andra människor för att förtydliga saker för mig själv. Det är inte så att jag alltid vet vad det är utan jag kanske gömmer mig bakom något.

“Head”, 2020, pigment print, walnut frame, museum glass, 52 x 64 cm. Courtesy Cecilia Hillström Gallery.

En annan bild på ett mord är dörren till lägenheten i Mexiko City mot vilken författaren William S. Burroughs under en Wilhelm Tell-lek år 1951 vådasköt sin fru Joan Vollmer till döds. Den tragiska händelsen anses vara orsaken till att han fick arslät ur vagnen och började skriva.

-Jag var där och knackade även på. Det var så jävla spännande att stå där utanför dörren och bra att känna in känslan av vad som hade hänt. Eller bara vetskapen om att det har hänt och befinna sig där. Det var som att spänningen fanns kvar. Frun ligger begravd i området. När husets innehavare öppnade var det bara "nä, nä, du får inte komma in eller vistas här". Jag älskar spänningen av att befinna sig på en sådan här plats. Det handlar inte bara om sensation. Där är någonting som hänger sig kvar. Det har någonting att göra med att man sitter fast i en sorg. Man sörjer någonting. Det finns ett mysterium när någon har dött eller begått självmord och om du inte fått svar på grejer så lever du liksom kvar i detta. Du är kidnappad in ett mysterium. Befinner jag mig på en plats som är trygg men där jag vet att något otryggt har hänt så trivs jag ganska bra i en slags vibrerande verklighet. Annars blir jag lätt uttråkad.

William S Burroughs kallades på 60-talet världens intelligentaste narkoman. Författaren Stig Larsson kallades på 90-talet Sveriges intelligentaste narkoman. Men det var inte därför du som student plåtade honom och dig ensamma i en salong på Dramaten. Fascinerades du över att han på den tiden sågs som någon som ställt sig utanför samhället? Det är inte många kvinnor som tar en bild av en sådan typ av författare för att skapa ett konstverk.

-Stig är ju också en sådan där figur. Du vet, när jag fick IASPIS (finaste och högsta svenska konststipendium) 2006 kände jag mig helt lost och inte hemma på IASPIS med unga karriärister och samtal om vad det var man gjorde som var så jävla viktigt. Det kändes så otryggt så jag tänkte "Jag ska nog skriva ett brev till Stig Larsson, han känns som en intressant person. Jag gillar hans böcker och jag har läst honom när jag var ung. Han har någon nerv och en sådan energi jag kan känna igen mig i." Det här var innan han hamnade i riktigt stora blåsväder och jag hade nog kontaktat honom ändå för jag bryr mig inte om sånt.

Tova Mozard, *At the Theatre*, 2007, 84 x 102 cm. Courtesy Cecilia Hillström Gallery.

Han hade redan varit i blåsväder sedan början av 90-talet....

-Jo tack, jag vet, he he. Det är sant men jag har aldrig brytt mig. Eftersom jag hade en farsa som var så jävla gränslös och delvis har den där gränslösa delen i mig så vet jag att det är inte helt på riktigt. Det någonstans ifrån men på vägen uppstår missförstånd som sen blir andra sanningar. När Stig fått brevet ringde han upp. Det var också skönt att det blev någon form av direktkanal. "Hej, hej! Vad gör du?" Jag kände att jag verkligen blev bemött och tagen på allvar. Det fanns inget alls av det där.... Det var ett samtal om experimentell film.

Vad menar du med "det där..."?

-Alltid när jag bestämt träff med någon är jag väldigt känslig. Man vill känna lite vem man ska närma sig och inte närma sig. Jag bara kände att vi bara var två personer som också var passionerade i framför allt film. Att vi var kanske lite mer udda med en viss spets. Man delade någon typ av utanförskap.

-Ifråga om bilden som jag tog tror jag att jag bara kände "jag vill vara med honom". Jag vill ha en bild med honom och mig ensamma. Det är också som att jag står lite tillbedjande.

Han sitter i en lite fläckig kavaj och det ser ut som om luften gått ur honom.

-Den är lite Edvard Hopper-aktig. Stig stirrar lite zombieaktigt och jag står vid sidan och tittar lite ner. Som att vi båda två befinner oss i händelsernas centrum men vi är också lite sidobetraktare. Som att vi har en del att göra med dramat eller bygger upp det. Det är nästan som att båda två vill ha uppmärksamhet och vill vara med om någonting men att vi inte riktigt lyckas trots att vi är i Dramatens hus.

Vi åker hem till Mozard för att se *I Love Russ*. Filmen rullar på hennes monitor och i bakgrunden hörs Russ, en statist som är en äldre ärrad enstöring och original. Strax före sin senaste resa till Los Angeles var Russ döende.

Tova börjar tala långsamt och såsigt för att härma Russ: "Is this Tova? I don't recognize your voice. Is this you? You have a very weird accent."

-Jag började fatta att någonting var fel och blev faktiskt livrädd. Det krävs inte många ord för att känna att någon har tappat det.

Hon var orolig men misstänkte att han var inne i någon form av psykos.

-Jag ville inte störa honom i hans sjukdomsbild. Idag vet man inte riktigt vad det var. Han är 72 år och i den åldern sägs det att man inte kan få schizofreni om man inte redan har haft det. Men under perioden var det jättevarmt och han satt där ensam i sin lägenhet i Culver City, Los Angeles. Är folk så där ensamma kan de bli galna. Det var därför han började höra röster och då specifikt min röst hävdade han, vilket gjorde att situationen fick ett annat allvar.

Hur möttes ni?

-När jag läste på UCLA gjorde min lärares fru en arty independentfilm. Han frågade om några av oss elever ville vara statister. Jag var bara 23 år och kände "det här är en person som kan vara intressant att följa" men i övrigt visste jag ingenting. De andra eleverna tyckte han var creepy men jag tyckte han var fantastisk. När mina andra studentkompisar gick på fester och tog droger hängde jag med Russ.

Man får intrycket av att du betyder något i Russ liv. Han framstår som lite kär i dig.

-Ja, jo... (hon dröjer en stund) vilket jag kan bjuda på.... Så länge man förstår att det är en projektion. Att man förstår att man står för någonting annat, då är det lugnt. För det var det som var vår överenskommelse.

Tova Mozard, "Pool", 2023.

Om han projicerar en flickvän på dig, vad projicerar du då på honom?

– Kanske en slags papparoll men nog också det dysfunktionella eftersom han är så jävla egocentrisk som han är. Han påminner om något där, men jag tror att det mesta bara handlar om att han gav mig en tillåtelse att få vara med och experimentera. Så kunde pappa vara också, att man får lov att vara barn. Att man fick leka på golvet med lego utan att någon skulle ifrågasätta varför eller störa min lek. Denna gång var det jag som filmade Russ. Jag fick lov att finnas till utan att han krävde svar.

Känner du att du har en förmåga att styra folk?

– Ja. Det här är ju människor jag älskar och är kompis med. Visst, kan jag få dem att göra grejer. Det är för att jag ser saker i dem. Men det finns aldrig några onda baktankar. Det finns alltid kärlek i det jag gör. Jag identifierar ju mig med de här människorna. Sedan har jag med när Russ skäller ut mig inför kameran vilket bara är kul. Det är inte så att jag tror att jag har kontroll.

Tova Mozard föddes i slutet av 70-talet i Linköping men växte upp på olika platser som Småland, Helsingborg, Skinnskatteberg, Malmö, Lund, Stockholm, ibland som i Stuvsta i kollektiv.

I högstadiet flyttade hon med mamman, sin styvfar och två små syskon till Gotland. En ganska lång bit söder om den platsen har hon idag skaffat ett hus där jag besöker henne i slutet av juli.

Tova Mozard på Gotland. Foto: Cyril Hellman.

Huset med vita och rosa flagnande väggar bland åkrar och skog är ursprungligen en gammal mjölkfabrik med en vildbevuxen äng bakom sig.

Husets nedervåning fungerar lite som en studio och kontor. Här och där ligger gamla böcker som F. Scott Fitzgeralds avskedsbrev till sin dotter *The Crack-Up*, Shakespeares *Kung Lear*, Marguerite Duras *Hiroshima mon amour* och Victor Hugos *Les Misérables*. Framför hennes arbetsstol hänger en röd kungakappa i sammet och vitprickig krage.

Vi sätter oss vid hennes arbetsdator. Hon slänger på sig sin röda kungakappa över axlarna.

Utöver att filma dig själv i terapi. Har du gått regelbundet i terapi och har det i så fall hjälpt?

-Jag har gått lite då och då. Jag tror inte att jag tidigare kunde ta mig själv på allvar och därför inte kunde ta terapi. Som om jag sett allt som ett skådespel. Det är först på senare år som jag känt att jag inte behöver ljuga eller inte får vara ledsen. Jag har alltid velat

bemästra grejer. Antingen velat vara smartare eller roligare. Hitta flyktvägar. För att inte behöva komma till smärtpunkterna.

– En av mina terapeuter sa ”men det är svårt att komma dig nära”. Det där är bara en klyscha. Men jag fattade att det var så och då skämdes jag och kände mig förlägen för att jag inte lyckades. Jag sa till mig själv jag kan lyckas med det här och det här men jag kan fan inte exponera det på riktigt. Terapeuten ser det och säger det bara så där i förbifarten och han tror på det. Då kände jag mig ledsen.

– Det är just det som är problemet, att man håller det hårt inom sig själv. För det är det som är skyddet. Att verkligen fatta att det är så är jävligt stort och jobbigt – hur ska jag komma ur det här? Och det enda jag har lärt mig är massor av sätt att hantera och bemästra det och blivit bra på det. Jag kan skoja, vara allvarlig, vara personlig, göra konst – jag har massor av sätt att klara av att på något sätt inte vara riktig. Sedan är det skillnad på terapeut och terapeut. Du måste känna dig trygg. Det är som en kärleksrelation... känner du dig inte trygg så är det bara fuck it! Det är det som är så läskigt om du blir inlurad i en relation med en person som säger typ ”du kan lita på mig” och så kan du inte det. Det är vad jag är mest rädd för.

– Jag kan göra massor av saker och bemästra men så slår man ändå knut på mig själv och jag blir som farsan – en person som fastnar i sig själv och inte kan ta hjälp

I högstadiet här på Gotland blev du mobbad?

– Det är fel ord. Jag klarade mig kanske för att jag var rätt söt och hade coola kläder. Men det var ändå ganska ensamt. Folk här var bitvis ganska burdusa och lantliga... Det var ett ganska hårt klimat med en känsla som i Harmony Korines filmer. Killarna drack sprit och var buffliga och vulgära. De som var mer åt mobbing var tjejerna som kunde äga saker som ”bra du inte följde med på festen i helgen för de hade tänkt stänga in dig i bagageluckan på en bil”. Jag kände ofta ”shit, det här kan gå åt helvete”. Allt kändes hotfullt. Ibland följde jag med på grejer för det fanns inget annat att göra. Jag hängde hos en äldre kille där allt var dammigt och äckligt med spindelväv och julgranspynt kvar från fjolåret. Han farsa karvade träskålar med kniv och tafsade på en.

Va? Tafsa? Kompisens pappa?

-Jag tyckte inte det var så märkvärdigt, mer typ så gör man... Det är liksom det här som finns. Folk blev med barn och gjorde aborter som om det inte var någonting. Jag kände att jag måste bort härifrån. Det här är inte min värld. Jag måste bara hitta min väg. Måste bort. Jag blockerade bort allt som hade med min mamma och pappa som bråkade över min styvpappa och skolan där jag inte hade någon riktig kompis. Jag kände mig ensam och valde att sitta hemma och läsa Stephen King, Charles Bukowski och Kerstin Thorvall, tittade på Twin Peaks, och lyssnade på band som Beatles, Kinks och The Doors och Elvis. För mig kändes den här gamla musiken som den pratade om riktiga känslor och kändes varm och autentisk. De blev för mig en tröst.

Det kanske medförde att du drogs till USA och det extrema?

-Jag var ensam och skämdes för att jag var ensam. Jag kände mig annorlunda. Det handlade nog inte om att jag bodde här på landet för när jag sedan åkte till Stockholm och hälsade på kände jag inte heller att jag passade in där.

När du var 14 år dog din pappa. Du sa en gång att du var sur på dina syskon för att de aldrig berörde din pappas död i samtal.

-Har jag sagt det? Hon dröjer en stund och säger: Jag kände mig utanför. Tror att jag även kände mig ful och dålig. De hade en pappa och inte jag. Även om deras pappa var väldigt schysst mot mig och idag ser jag honom som min pappa. Men under uppväxten sa jag aldrig hur knäpp och sjuk min riktiga pappa var. Det var på något sätt som att min hemlighet var min stolthet. Och när lögnen och hemligheten dog genom hans död var det svårt för jag skämdes så mycket. Det är först nu jag börjar fatta.

Som sextonåring skickade hon in några svartvita bilder hon tagit på sin familj och kom som den yngste någonsin in på Konsthögskolan i Malmö men de tyckte hon behövde skaffa sig lite erfarenhet. Så efter gymnasiet i Visby flyttade hon till London för att studera modern dans. Hon ville bli proffsdanserska. Framför allt gillade hon uppsättningarna av koreografen Pina Bausch som hon beskriver som ganska allvarliga, psykologiska och teatrala. Bausch har även samarbetat med filmare som Fellini och Pedro Almodóvar. En koreograf som ofta ifrågasätter manligt och kvinnligt.

-Det var något jag kände mig väldigt hemma i. Jag tror att jag behövde röra på mig. Dansa och få ut något. Det var väldigt länge och även nu (för några år sedan övervägde hon att bli pilatesinstruktör) att jag känner att jag behövde få ut något, kanske som för dig med kampsport. Jag är väldigt fysisk och gillar att stretcha. Jag gillar att plåga mig, ramlas och ta i. Det sitter fortfarande i.

Efter ett år i London flyttade du till Malmö för att gå Konsthögskolan där. Varför slutade du med dansen?

-Jag ville bestämma mer. Det var också hårt. Det spelar ingen roll om det är modern dans eller balett. Varje dag är du helt slut. Jag ville också använda huvudet. Om jag skulle hålla på att dansa kan jag inte tänka och jobba. Jag var jätteintresserad av foto och blev här tvungen att välja mellan dans eller foto.

Eller "all girls go through that photography period", som Sofia Coppolas alter ego säger i *Lost in Translation*.

-Kanske det.... Men jag minns hur jag redan som väldigt liten kunde sitta och stirra på toaletten där det hängde en poster av Rolling Stones omslag Exile on Main Street med alla små svartvita bilder av Robert Frank. Under hela min uppväxt satt jag många timmar på toaletten stirrandes på det där bildcollaget.

Vi talar om samtida trender, som att lägga upp det mest intima och privata inom film och foto.

-Jag gillar inte det. Jag tänker som Morrissey "Stop watching the news/Because the news contrives to frighten you/To make you feel small and alone/ To make you feel that your mind isn't your own" Jag håller inte med om att alla konstnärer behöver vara någon form av horor. Det är sjukt. Är man konstnär så är man konstnär, inte för att man bränner böcker eller skaffar sig någon rolig hatt. Man behöver inte alltid veta vad man gör men det måste finnas en äkta intuition annars blir det själlöst. Riktig konst inspirerar till annan konst så som Stig Larsson när han håller på att utforska något nytt område.

I en bokhandel tillsammans med Russ stötte du ihop med en för ensamma själar annan *larger than life* persona: den skygge Morrissey.

- Russ vet inte så mycket om populärkultur och lämnar nästan aldrig sin deppiga lägenhet. Jag försökte ta med honom till en av Hollywoods äldsta restauranger Musso & Franks Grill och ge honom kött. Vi slog oss ner och han sa "jag vill inte äta här, det är för dyrt". Istället gick vi till Larry Edmunds Bookstore och han lånade min kamera för att filma lite. Där inne var nästan folktomt och så ser jag där inne är ju fan Morrissey tillsammans med någon liten tanig kille som gick vid hans sida. Russ vet inte vem Morrissey är och jag gick runt i affären och tänkte "shit, vad ska jag göra nu". Jag gillar ju Morrissey jättemycket.

Jag gillar musiken men inte hans publik, säger jag och påpekar att jag blir lite förvånad att hon tillhör den. Enligt mig består hans publik av pseudointellektuella dilettanter som ser sig som lite för mer.

- Jag skiter väl i hans publik. Jag gillar honom. Jag gick runt där och funderade hur jag skulle hantera situationen. Då kommer den tanige killen fram till Russ som har min kamera hängandes över axeln: "You can't take any pictures!" Han fattade ju ingenting: "What do you mean can't take any pictures!"

-Då blev jag så jävla irriterad och gick rakt fram till honom: "You know what, this is my friend Russ, he have know fucking idea who Morrissey is and we're not taking pictures, we have the same right to be here as you". Sedan gick jag rakt fram till Morrissey och sa samma sak. Den här killen som var assistent eller livvakt skulle skydda honom men jag skyddade Russ. Jag förklarade för Morrissey att Russ lämnar aldrig sin lägenhet och är en ensam kompis som inte vet vem han är. Morrissey sa bara: "God, that's sounds so wounderful, I wish that was my life", ha ha. Och då sa jag "I know who you are, and anyway, I want your autograph" och så skrev han den på ett vykort. Jag kände att det fanns en koppling mellan Morrissey och Russ - de är två misfits som inte vet hur de ska hantera världen.

Ju mer jag på det är det ändå naturligt att Tova Mozard ser upp till Morrissey. Inte bara för det här med musiken. Innan han blev popstjärna skrev han en bok om James Dean som i rollen av rebell och tonårsidol på 50-talet ligger nära Elvis. I klippen från 80-talet och Top of the Pops ses Morrissey i svartplastbågade glasögon inte helt olik hennes egna. Kärleken till det androgyna och gamla Hollywood. Ensamheten. Det poetiska, vackra och mörka estetiken. Så det politiskt korrekta som inte existerar för dem. Men främst för att de i sin konst skapar alldeles egna, drömska världar som för de som tar del av dem blir en flykt.

Det är september och jag är på väg tillbaka till Ukraina när jag upptäcker att ljudkortet med bland andra Mozards intervjuer gått av i plånboken som jag alltid bär i bakfickan. Jag hade lagt det där då det innehöll känsligt material med en EU-parlamentariker. Nu är allt borta.

Mozard uppskattar när någon lagar mat till henne och jag textar henne att få komma över och laga en italiensk lunch med vin.

På en stol sitter hennes kompis och kameraman Jonas.

Jag tar fram en Amarone ur rygsäcken och börjar hacka lök och tomater för en pomodoro. Under tiden berättar jag om de förlorade ljudfilerna och att jag måste ta om frågorna om åtminstone *I Love Russ* som är ju är huvudattraktionen på vernissagen.

Tova Mozard sitter på en köksbänk mitt emot med en rosa bucket hat med playboykaniner på. Hon ser på mig som om jag vore knäppare än hennes clowner i Los Angeles. Sedan ser hon på Jonas som sitter vid kanten av bordet och river parmesan.

Mozard i sitt hem i Liljeholmen, Stockholm. Foto: Cyril Hellman.

-Cyril har spelat in flera gånger och nu har han alltså tappat bort ljudkortet. Han vill vara som han som har den här hatten, säger Tova och pekar på sin hatt. Han håller på med sån här vad heter det, gonzo?

Senare ska halva ljudkortet och en del filerna gå att rädda med hjälp av IT-tekniker. Men vid det här tillfället svarar hon irriterat på min första fråga om varför hon gör en film om Russ:

-Nu känner jag mig som Ted Gärdestad hos Jakob Stege och ska bara medgörligt svara "AA, AA, AA".

Jag ställer om frågan och Tova vänder huvudet fram och tillbaka och svarar bara:

-Aa, aa, aa.

Men när maten slutligen är klar och serverad märker jag att hon är på bättre humör.

Jag har ofta tänkt på julaftonsscenen i din kommande film med arbetsnamnet Smålands. Den kommer hela tiden tillbaka på näthinnan. Mamma Eva ger inte sexåriga Tova i blond pojkfrisyr uppmärksamhet men hon tar ändå för sig och hoppar fram i fokus framför kameran och grimaserar och till det Elvis sammetsröst som sjunger *Love Me Tender*.

-Jag ser det som en Murder Investigation – att man försöker hitta sig själv genom gamla arkivgrejer och att när man försöker gå in i sig själv i det undermedvetna försöker få svar på något som man realistiskt borde veta men om man inte gör det måste man gå till olika källor för att ringa in sig själv. Det är därför jag försöker hitta mig själv på andra sätt. Jag talar även med pappas vänner om pappa. Varför tog min pappa livet av sig? Det blir som en slags mordgåta. Någon form av mordgåta om varför jag finns av någon som inte ville leva. Man kopplar ändå ihop sig med den personen till slut men jag gjorde det mer förr. Om sökandet tidigare var att titta på andra människor som Russ i ett försök att söka efter en viss typ av människa. Nu går jag mer direkt på mig själv.

-När du ställer frågor om min konst så är svaret att allt handlar egentligen om små punkter om hur man blir lössläppt. Mina föräldrar var konstnärer och ville kanske flumma till det onödigt mycket ibland. Jag ville som en motreaktion istället kunna förklara och se mig själv tydligare.

Jag har tidigare tyckt att det var intressant med rollspel och identitetspolitik men egentligen har jag bara försökt se mig själv i olika människor och konstlade miljöer. Hela det där skådespelarsamhället eller att försöka göra sig rolig på folks bekostnad gillar jag inte!

-Jag har tidigare tyckt att det var intressant med rollspel och identitetspolitik men egentligen har jag bara försökt se mig själv i olika människor och konstlade miljöer som jag har placerat mig själv i på olika sätt. Hela det där skådespelarsamhället eller att försöka göra sig rolig på folks bekostnad gillar jag inte. Ibland har folk trott att när jag filmar någon som är sårbar har jag gått för långt och gjort bort folk men det handlar om att jag själv vill bli nedgjord och synliggjord.

När det börjar lida mot kväll frågar Tova Mozard om jag vill med upp till hennes nya amerikanska grannar och se Michael Haneke's *Det vita bandet*.

På vägen upp till beklagar sig Tova över att jag inte ställer några frågor. Att sättet jag jobbar med den här artikeln blir för gränslöst och gör henne osäker. Det är lustigt med tanke på att hon bara några månader tidigare inför mitt besök på Gotland inte ville svara på några som helst frågor. Runt midnatt några timmar senare i trappen ner återkommer hon till mitt modus operandi. "Fast det är ju just så här som du arbetar som jag själv jobbar ibland och vill jobba".

Och jag tänker "I love Tova!"

Tova Mozard

Född: 13 oktober 1978, Linköping

Bor: Stockholm, Gotland, Los Angeles

Utbildning: Malmö Konsthögskola, Visiting Scholar – UCLA

Böcker i urval: *Cops Psychics and Comedy* (2021), *Ghost Light* (2013)

Yrke: Konstnär, regissör

Videoverk i urval: *I Love Russ* – (2023), *The Mismade Girl* (2020), *Psychic* (2018), *Cops and Actors* (2018)

Reportoire (2016), *Enrance* (2016), *Wall of Love* (2016), *The Big Scene* (2011) *The Method* (2003)

Soloutställningar i urval: *I Love Russ* – Nikolaj Kunsthal, *The Mismade Girl* – Cecilia Hillström Gallery (2020), *1646 -Hague* (2019), *Dalsland Konstmuseum* (2018), *Cops/Actors* – Cecilia Hillström Gallery (2018), *The Comedy Store and Other Stories* – Cecilia Hillström Gallery (2015), *GL Hooltegard* – Köpenhamn (2013), *Hasselblad Center* (2012), *Ersta Konsthall* (2007)

Konstsamlingar i urval: *Hasselblad Center*, *Malmö Konstmuseum*, *Moderna Museet*, *The National Public Art Council*, *Stockholms Stad*, *Twentieth Century Acquisitions*, *Sveriges Allmänna Konstförening*, *Norrköpings Konstmuseum*, *Bonniers*

Aktuell med: Utställningen *I Love Russ*, Cecilia Hillström Gallery Stockholm tom 16 december